

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 16164

Tarih : 03.02.2026

10/3695

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda gerekçesiyle sunulan bu önerenin; 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremler sonrasında refakatsiz kalan, ailesine ulaşamayan veya kimlik tespiti yapılamayan çocuklara ilişkin sürecin tüm boyutlarıyla araştırılması, çocukların korunmasına yönelik kamusal mekanizmaların afet koşullarında neden ve nasıl işlevsiz hâle geldiğinin ortaya çıkarılması, olası ihmallerin, yapısal zaafaların ve suistimal risklerinin açığa çıkarılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

İbrahim Akın

İzmir Milletvekili

GEREKÇE

6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen ve on bir ili kapsayan depremler, büyük bir fiziksel yıkıma yol açmıştır. Bu yıkım, on binlerce yurttaşın yaşamını yitirmesine neden olmuş; kamu idaresinin afet koşullarında çocukların korunmasına ilişkin ağır ve yapısal krizi açık biçimde göstermiştir.

Depremin hemen ardından farklı kaynaklar tarafından yüzlerce çocuğun kayıp olduğuna dair açıklamalar yapılmış; kamuoyunda bu sayının 600'ün üzerinde olduğu yönünde iddialar gündeme gelmiştir. Ancak ilerleyen süreçte ilgili bakanlıklar tarafından kayıp çocuk olmadığı yönünde açıklamalar yapılmasına rağmen, çocukların nerede bulunduğu, hangi kurumlarda tutulduğu, biyolojik aileleriyle eşleştirme süreçlerinin nasıl yürütüldüğü ve bu süreçlerin hangi hukuki denetime tabi olduğu hususlarında şeffaf ve denetlenebilir veriler kamuoyuyla paylaşılmamıştır.

Basına yansıyan bazı bilgilere göre, depremlerde babalarını kaybeden dokuz çocuğun Gaziantep'ten Sakarya'ya götürüldüğü, ardından bu çocukların devletin sosyal hizmetler sistemi dışına çıkarılarak bir yatılı Kur'an kursuna yönlendirildiği iddia edilmiştir.

Söz konusu kursun resmî olarak Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı olduğu belirtilmiş, binanın mülkiyeti ve günlük işleyişinin, bir tarikat yurdu tarafından yürütüldüğüne ilişkin bilgiler kamuoyunda yer almıştır.

Afet koşullarında çocukların, tarikatlara yönlendirilmesi, idari bir tercih olarak çocuklara sunulmamalı ve uygulanmamalıdır. Bu tür uygulamalar aynı zamanda ağır hak ihlallerine açık bir risk alanı yaratmaktadır. Nitekim benzer bir durum, 2016 yılında Adana'nın Aladağ ilçesinde yaşanan yurt yangınında da acı biçimde tecrübe edilmiştir.

Deprem sonrası ortaya çıkan kayıp vakalarına ilişkin uluslararası bir örnek de Hollanda'nın Maastricht kentinde yaşanmıştır. Polis tarafından sokakta tek başına bulunan beş yaşındaki bir çocuk, depremzede olduğunu ifade etmiştir. Bu olay, kayıp çocuklar konusunda uluslararası boyutta bir belirsizlik bulunduğunu kamuoyuna açık biçimde göstermiştir.

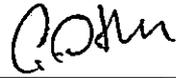
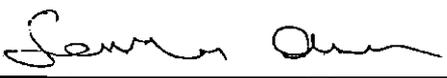
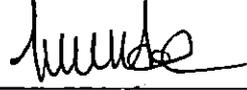
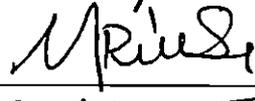
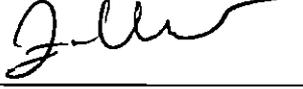
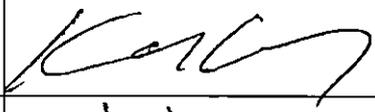
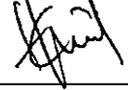
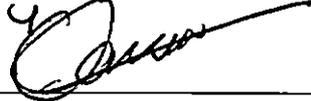
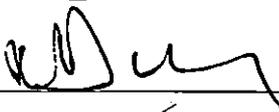
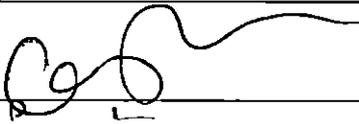
Uzmanlar, kayıt dışı çocukların nerede olduğuna, devletin bu çocuklara yönelik sistematik bir tarama ve koruyucu önlem süreci yürütüp yürütmediğine, olası insan kaçakçılığı ve hukuka aykırı aile ayrıştırmaları gibi risklere ilişkin kapsamlı bir inceleme yapılması gerektiğine işaret etmektedir.

Benzeri süreçlerde yalnızca sağlık sistemi kayıtlarına giren vakaların takip edildiği, sistem dışı kalan çocuklara yönelik özgün ve bütünlüklü bir çalışma bulunmadığı yönünde ciddi eleştiriler dile getirilmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 41'inci maddesi, devlete çocukların korunması ve her türlü ihmâl, istismar ve şiddete karşı güvence altına alınması yönünde açık bir yükümlülük yüklemektedir. Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ise olağanüstü hâller ve afet dönemleri dâhil olmak üzere, çocuğun üstün yararının esas alınmasını ve özel koruma mekanizmalarının derhâl devreye sokulmasını zorunlu kılmaktadır.

Uluslararası deneyimler de çocuklara yönelik suç ağlarının özellikle kriz, savaş ve afet dönemlerinde güçlendiğini açık biçimde ortaya koymaktadır. Bu riskleri gösteren bir diğer örnek ise dünya kamuoyunda büyük yankı uyandıran Jeffrey Epstein vakasıdır. Söz konusu vaka, çocuklara yönelik ağır suçların uzun yıllar boyunca siyasi, bürokratik ve ekonomik koruma zırhı altında gizlenebildiğini açık biçimde göstermiştir.

Bu nedenle; deprem sonrasında refakatsiz kalan, ailesine ulaşamayan veya kimlik tespiti yapılamayan çocuklara ilişkin tüm idari ve hukuki süreçlerin, olası ihmâllerin, yapısal zaafaların ve risk alanlarının açığa çıkarılması; çocukların korunmasına yönelik mekanizmaların güçlendirilmesi, kayıp çocukların takibi, aile bağlarının yeniden kurulması ve riskli rotaların tespit edilmesine yönelik devlet politikalarının etkinliği ve denetimi hususlarının ayrıntılı biçimde incelenmesi, ve benzer durumların tekrarının önlenmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılması zorunludur.

1	MERAL DANIŞ BEŞTAŞ	ERZURUM	
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	
7	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI	BATMAN	
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
10	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
11	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	
12	YILMAZ HUN	İĞDIR	
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
18			
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
20	MAHMUT DİNDAR	VAN	